

KULTURSKUVLLA RÁMMAPLÁNA

– *kulturskuvla buohkaide*

Oassi GULASKUDDANEVTTOHUSAS 2024 guovvamánnu

Davvisámegillii

ÁLGGAHUS

«Dus lea riekti dáidagii ja kultuvrii! Danne kulturskuvla galgá leat oassi du eallimis – dat galgá oaidnit du ja du beroštumiid. Seammás dat galgá hástalit du, dat galgá rahpat du čalmmiid ja gulu ođđa áššiide, ja dat galgá gullat oktii servodagain du birra. Kulturskuvla galgá jearrát dus ráđiid ja leat doppe gos don leat ja čájehit dutnje máhtu ja ángiruššama mii das lea».

[Davviriikkalaš kulturskuvlajulggastus](#)

Dáidda ja kultuvra hábmejit gullelašvuoda, searvevuoda ja searvama arena, mii lea demokratiija eaktun Norggas. Gielddalaš kulturskuvllas lea dehálaš rolla norgga oahpahusvuogadagas, báikkálaš dáidda- ja kultureallimis ja sosiála guoddelašvuoda ovttasdoaimmi aktevrán báikkálaš servodagas.

Kulturskuvllat fáallet aktivitehtaid ja oahpahusa dáidda- ja kulturfágain buot riikka gielddain, ja das lea mánggabealat dáidda- ja kulturdoaimma. Kulturskuvllat addet oahpahusa mii áimmahuššá mánáid ja nuoraid dárbbu ja rievtti searvat dáidda- ja kulturaktivitehtaide. Báikkálaš dáidda- ja kultureallimis kulturskuvllat leat ovttasdoaimmi aktevrá ja veahkehit maiddáid ovdánit ja láidestit professeunealla dáidda- ja kultursuorgái.

Kulturskuvllain lea erenoamáš ovddasvástádus mánáide ja nuoraide, muhto dain leat eanet fáaldagat: ollesolbmuid ja boarrásiidda, ja erenoamážit olles báikkálaš servodahkii, mii iluin beassá vásihit dáidaga ja kultuvrra mii ovdánahttojuvvo aktiivvalaš báikkálaš kulturfáaldaga bokte. Dáidda- ja kulturárbbi hálddašeaddjin Norggas kulturskuvllat háliidit fállat fáaldagaid buohkaide, olles eallima – kulturskuvlla višuvdna lea leat *Kulturskuvla buohkaide*.

Kulturskuvllat áimmahuššet kulturárbbi, ovtta kultuvrralaš girjáivuodain, eamiálbmotperspektiivva ja dálááiggekultuvrra. Dihtomielalašvuotta báikkálaš árbevieruid hárrái – kombinerejuvvon ođđa oaviliiguin ja ovdanbuktimiiguin – nanne báikkálaš servodagaid ja seammás ođasmahtá dáidda- ja kultureallima.

Čalmustahttin dihtii kulturskuvlla mánggabealat dáidda- ja kulturdoaimma, de kulturskuvlla fáaldat lea vuodđuduvvon golmma geađgejuolgái: *oahppan*, *geahččaladdan* ja *guoddelašvuotta*. Geađgejuolggit leat mihtilmasat buot kulturskuvlla aktivitehtain, ja daid dahká vejolažžan kulturskuvlla professeunealla dáidda- ja kulturfágalaš gealbbu bokte. Guoddelašvuodaperspektiiva dán oktavuodas lokte ovdan mearkkašumi kultuvrra rollas hábmet aktiivvalaš ja fáttmasteaddji demokratiija ja eallinkvalitehta ovttaskas olbmuid.

Kulturskuvla doaimmaha iežas barggu lagaš ovttasbargguin gieldda eará resurssaiguin. Ovttasdoaimmi aktevrán kulturskuvla lea mielde nannemin kultuvrralaš gealbbu ja geahččaladdama báikkálaš servodagas geatnegahtti ovttasbarggu bokte skuvla-, kultur-, dearvvašvuoda- ja čálgosektoriin. Dát ovttasbargu lea buot gieldda ássiid várás, ja kulturskuvla báikkálaš jodihanfápmun čatná skuvlla ja astoáiggi.

Kulturskuvla áimmahuššá dáidda- ja kulturfágaid girjáivuoda. Dan bargu lea ovdánahttit dáiddafágalaš gealbbu ja ovdanbuktindáidduid ja maiddáid kreativitehta, kritihkalaš oainnu ja

kultuvrralaš ja sosiála gealbbu. Dáidda- ja kulturbarggu bokte ovdánahttojuvvo fantasiija ja áiccalmasvuolta, ja go lea oasseváldi kultuvrralaš searvevuodain, de ovdánahttojuvvo oadjebasvuolta ja áddejupmi dasa maid olmmožin mearkkaša leat, okto ja ovtas earáiguin – dát leat eallinhálddašemi ja oahppohábmema vuodđoáššit.

Vai lea kulturskuvla buohkaide, de kulturskuvla ohcala iežas ulbmiljoavkkuid proseassaid bokte main lea duohta mielváikkuheapmi ja ovtasdoaimman. Ná viiddiduvvo rekrutteren ja sihkkarastá kulturskuvlla fáldadaga beasatlašvuoda ja relevánssa. Mánáid ja nuoraid galgá guldalit ja fátmastit kulturskuvlla barggus juohke dásis. Kulturskuvla ovtasdoaimmá eará gielddalaš bálvalussurggiiguin ja relevánta bálvalusaiguin gielddas – vai váikkuha buori eallimii gielddas.

Kulturskuvllas *mii lea buohkaide*, lea alla dáidda- ja kulturgealbu ja mánggabealat fáldadagat. Golbma geađgejuolggi oahppama, geahččaladdama ja guoddevašvuoda bokte áimmahuššojuvvo kulturskuvlla spesifihkka dáidda- ja kulturdoaimma ovtas kulturskuvlla sosiála servodatlaš doaimmain.

1. kapihtal válddaha kulturskuvlla servodatdoaimma, nu mo dát bargu bohtá ovdan lágain, konvenšuvnnain ja stuorradiggedieđáhusain. **2. kapihtal** válddaha kulturskuvlla áddejumi doaimmas 1. kapihtala vuodul, ja máinnaša kulturskuvlla árvovuodu ja mihttomeriid. **3. kapihtalis** válddahuvvo kulturskuvlla praksis ja organiseren, ja **4. kapihtal** ges válddaha kvalitehtabarggu, rollaid ja ovddasvástádusa kulturskuvllas, mii lea čadnon kulturskuvlla praksisii, nu go lea čilgejuvvon 3. kapihtalis.

1. KULTURSKUVLLA SERVODATBARGU

1.1 Kulturskuvlla čanastupmi lágaide ja konvenšuvnnaide

Kulturskuvla lea čanastuvvon oahpahušláhkii ja lea mielde deavdimin Norgga geatnegasvuodaid ON-konvenšuvnnain olmmošvuoigatvuodaid birra ja UNESCO-konvenšuvnnain. Kulturskuvlla servodatdoaimma áddejuvvo maiddái relevánta stuorradiggedieđáhuseid ja eará áiggis áigái gustovaš plána- ja stivrendokumeanttain.

1.1.1 Oahpahušláhka

Kulturskuvlla servodatdoaimma lea čanastuvvon oahpahušlága 26. kapihttalii¹, mii cealká ahte buot gielddain galgá leat kulturskuvlafálaldat:

§ 26-1 Kulturskuvla: Gielddas galgá leat kulturskuvlafálaldat mánáide ja nuoraide, mii lea organiserejuvvon skuvlla ja kultureallima olis.

§ 26-2 Kulturskuvlla ulbmil: Kulturskuvla galgá láchčit dili nu, ahte oahppit besset searvat iešguđet aktivitehtaide main besset oahppat, vásihit, hábmet ja gaskkustit kultuvrralaš ja dáiddalaš ovdanbuktimiid, oadjebas ja buori skuvlabirrasis.

1.1.2 ON-konvenšuvnnat olmmošvuoigatvuodaid birra ja UNESCO-konvenšuvnnat

Kulturskuvlla ulbmilat ja mihttomearit leat mielde áimmahuššamin Norgga geatnegasvuodaid riikkaidgaskasaš konvenšuvnnain.

ON mánáidkonvenšuvnna 30. ja 31. artihkkalat ²

Mánáid vuoigatvuodát dáidagii ja kultuvrii leat čállojuvvon mánáidkonvenšuvnna 31. artihkkalii mii dohkkeha máná «rievtti vuoiŋgasteapmái ja astoáigái ja astoáiggedoaimmaide mat heivejit máná ahká, ja rievtti searvat kultureallimii ja dáiddalaš doaimmaide.» Dasto čuožžu ahte «bealit galget árvvusatnit ja ovddidit máná rievtti ollásit searvat kultuvrralaš ja dáiddalaš eallimii, ja sii galget movttiidahttit beassat heivvolaš ja seamma vejolašvuodaide kultuvrralaš, dáiddalaš ja vuoiŋgastan- ja astoáiggedoaimmain.»

Kulturskuvla čujuha mánáidkonvenšuvnna 30. artihkkalii ja váldá ovddasvástádusa sihkkarastit ahte mánát ja nuorat čearddalaš, oskkolaš ja gielalaš minoritehtain, dahje mánát ja nuorat geat gullet eamiálbmogii, besset «eallit iežaset kultuvrra mielde, dovddastit ja doaimmahit iežaset oskku, dahje geavahit iežaset giela».

---

¹ [Láhka vuođđoskuvllaoahpahusa ja joatkkaskuvllaoahpahusa birra \(oahpahušláhka\) - Lovdata](#)

² [ON mánáidkonvenšuvnna 30. ja 31. artihkkalat \(ON\)](#)

ON konvenšuvdna vuoigatvuođaid birra olbmuid geain leat hedjonan doaibmannávccat³

Kulturskuvla buohkaide mearkkaša váldit erenoamáš ovddasvástádusa dasa ahte buohkat gieiddas, geat dan háliidit, besset searvat kulturskuvlla aktivitehtaide ja oahpahussii, ja ahte fáldadagat leat heivehuvvon nu ahte dat leat olámuttolaččat buohkaide.

UNESCO-konvenšuvdna gáhttet vuoigálaš kulturárbbi⁴

Kulturskuvla rahpá vejolašvuođa mánggabealat ja geavahuvvon kulturárbedoahtagii, mii fátmasta eamiálbmogiid, nationála minoritehtaid ja ođđa álbmotjoavkkuid, ja sulastahtá rikkis ja ovtastuvvon kultursearvevuođa. Kulturskuvla searvá báikkálaš mánggabealatvuođa- ja fátmastanbargui ovttas giedda eará bálvalusaiguin, ja das leat mávssolaš váikkuhusat guoddevaš boahtteáigái.

UNESCO-konvenšuvdna gáhttet ja ovddidit kulturovdanbuktimiid mánggabealatvuođa⁵

Kulturskuvla láchá mánggabealat kulturovdanbuktimiidda main demokratiija, gierdavašvuohta, sosiála vuoiggalašvuohta ja lotnolas árvvusatnin leat guovddázis.

1.1.3 Eamiálbmotvuoigatvuođat

Norga lea vuolláičállán [ILO-konvenšuvdna nr. 169 eamiálbmogiid ja čearddalaš álbmogiid hárrái iešheanalaš stáhtain](#). Norggas lea erenoamáš ovddasvástádus láchit dili nu ahte sámi álbmot eamiálbmugin sáhtá sihkkarastit ja ovdánahttit iežas giela, kultuvrra ja servodateallima, gč. [Vuođđolága § 108](#).

Okta eaktu dasa ahte sápmelaččain galgá leat ealli ja girjás kultuvra, lea ahte dáidda- ja kulturovdanbuktimat seailluhuvvojit boahttevaš buolvvaide. Kulturskuvllas lea dehálaš ovddasvástádus fállat buot ohppiide aktivitehtaid ja oahpahusa sámi kulturovdanbuktimiin, mas min oktasaš árvvut ja historjá deattuhuvvo.

Kulturskuvllat giellamovttiidahttingieiddain ja gieiddain main leat ovttasbargošiehtadusat Sámedikkiin, galget iežaset ássiide láchit sámi giella- ja kulturfáldadaga. Kulturskuvllat váldet danne lunddolaš ovddasvástádusa ovdánahttit aktivitehta- ja oahpahusfáldadaga maiddá sámi guovlluin. gč. [Láhka Sámedikki ja eará sámi riektedilálašvuođaid birra \(sámeláhka\)](#)

1.2 Kulturskuvlla ulbmil

---

³[Konvenšuvdna vuoigatvuođaid birra olbmuid geain leat hedjonan doaibmannávccat \(ON\)](#)

⁴<https://www.regjeringen.no/no/tema/kultur-idrett-og-frivillighet/innsiktsartikler/Internasjonalt-kultursamarbeid/UNESCO/id766556/>

⁵<https://www.regjeringen.no/no/tema/kultur-idrett-og-frivillighet/innsiktsartikler/Internasjonalt-kultursamarbeid/UNESCO/id766556/>

Kulturskuvlla ulbmil lea vuoigatvuođavuodđuduvvon oahpahusláhkii § 26-2. Kulturskuvlla ulbmil čoahkkáigessojuvvo Dieđ. St. 18 (2020–2021)⁶

2. KULTURSKUVLLA ÁDDEJUPMI DOAIMMAS

2.1 Kulturskuvlla árvovuodđu

Kulturskuvlla árvvut leat vuodđuduvvon olmmošvuoigatvuođaide ja oidnet juohke olbmo riggodahkan. Kulturskuvllas lea humanisttalaš olmmošoidnu ja áimmahuššá servodatárvvuid nugo olmmošárvvu, cealkinfriddjavuođa, demokratiija ja rievtti searvat muhtun searvevuhtii.

Mielváikkuheami, oaivilduddjoma, fáttmasteami ja mánggabealatvuođa áimmahuššama bokte kulturskuvla lea kulturskuvla buohkaide.

Searvevuhta Norggas fáttmasta eanet ahte eanet mánggabealat kultuvrralaš ovdanbuktimiid. Go dohkkeha ja čalmmustahtá mánggabealatvuođa, de kulturskuvla lea mielde seailuheamen ja ođasmahttimin kulturárbbi. Máhttu iežas kultuvrra birra ja oadjebasvuhta iežas identitehtii duddjo árvvusatnima ja bokta sáhkkii vuoda earáide.

Dáidda- ja kulturaktivitehtat hábmejit gullevašvuođa ja sosiála searvevuoda arena, ja sáhtta movttiidahttit olbmuid searvat sierramielalašvuođasearvevuhtii mii lea doaibmi demokratiija eaktu.

Iežas árvovuoduin ja praksisain kulturskuvla váikkuha sosiála guoddevašvuhtii, sihke ovttaskas olbmui ja servodahkii.

2.2 Kulturskuvlla golbma geađgejuolggi

Kulturskuvla lea profeššunealla dáidda- ja kulturfágalaš resursa gieldda ássiide. Kulturskuvlla ulbmila ja árvvuid vuodul kulturskuvlla aktivitehtat leat vuodđuduvvon golmma geađgejuolgái: oahppan, geahččaladdan ja guoddevašvuohta.

Golbma geađgejuolggi leat mihtilmasat buot kulturskuvlla aktivitehtain ja go duste ovttaskas olbmuid, ja daid dahká vejolažžan kulturskuvlla profeššunealla dáidda- ja kulturfágalaš gealbbu bokte.

- **Oahppan:** Kulturskuvla addá **dáidda- ja kulturfágalaš oahpahusa**, vai buohkat geat dan háliidit, sáhttet ovdánahttit dáiddafágalaš gealbbu iežaset eavttuid, sávaldagaid ja ambišuvnnaid vuodul.

(Gč. § 26-2 OAHPPAT)

- **Geahččaladdan:** Kulturskuvla dahká **dáiddalaš geahččaladdama** vejolažžan servodagas masa dat gullá, buot mánáid ja nuoraid várás, ja maiddá eará

---

⁶ [Dieđ. St. 18 \(2020–2021\) Oppleve, skape, dele — Kunst og kultur for, med og av barn og unge](#)

ulbmiljoavkkuid várás olles báikkálaš servodagas Dáiddalaš geahččaladdan arvosmahtta hutkanilu, movtta ja suokkardanhuova go rahpá vejolašvuođaid ođđa hutkosiidda, čovdosiidda ja perspektiivvaide.

(Gč. § 26-2 HÁBMET ja VÁSIHIT ja GASKKUSTIT)

- **Guoddevašvuohta:** Kulturskuvla hábme **eallinkvalitehta ja sosiála guoddevašvuođa** go hálddaša alla dáidda- ja kulturfágalaš gealbbu ovttas gieldda eará bálvalusfálaldagaiguin ja eaktodáhtolaš surggiin.

(Gč. kulturskuvlla árvovuođu)

Guoddevašvuođas lea sáhka olbmuid gaskavuodain guhtet guimmiidasaset, dáidagii ja lundui.

Guoddevašvuođa dimenšuvnnat kulturskuvllas áddejuvvot várra buoremusat sámegeiel birgejumi-doahpagiin:

«Birgejupmi doalaha olbmuid, báikegottiid, eanadagaid, birrasa ja ekovuogádagaid čoahkis. Lea ollislaš jurddašeapmi fuolaheamis ja ovdánahttimis min oktasaš luondduriggodagaid ja árvvuid, madda mis buohkain lea ovttaskas ja kollektiiva ovddasvástáduš.»

(Sámedigehálddahaš bajitdási strategiija, 2022)

Kulturskuvla hábme vejolašvuođaid, gos olbmot deaivvadit ja fuobmájit ođđa perspektiivvaid, mas máhtestuvvan ja hutkanillu šaddá, ja mas árbevierut ja kulturárbi deaivvadit innovašuvnnain ja ođđa impulssaiguin. Ná kulturskuvla lea mielde hábmemin doaivaga boahteáigái, sihke ovttaskas olmui ja olles servodahkii.

3. KULTURSKUVLLA PRAKSIS

3.2 Kulturskuvlla fágat

Kulturskuvlla fágat leat árbevirolaččat leamaš dánsun, musihkka, sirkus, hutkás čállin, teáhter ja visuála dáidda⁷.

Servodagas oppalaččat deattuhuvvo eanet ahte eanet fágaidrasttildeaddjivuohta, ovttašábmén ja mánggamedialitehta (*sisdoallobovttadeapmi mángga vuodđovuogádagas, doaim.meark.*). Teknologalaš ja digitála ovdáneamis leat ođđa gáibádušat ja addet ođđa vejolašvuođaid. Dát váikkuha maiddái kulturskuvlla fágalašvuhtii, mii hukse fágagealbbu ja fállá oahpahusa mii vástida servodaga dárbbuide ja ođđa vejolašvuođaide.

Kulturskuvla jurddaša danne dáidda- ja kulturfágaid ođđa oktavuodain ja kombinašuvnnain ja oassin fágaidrasttildeaddji bálvalus- ja kursafálaldagain gielddas.

---

⁷ [Rámmaplána > Norgga kulturskuvlaráđđi \(kulturskoleradet.no\)](#)

Sámi kulturfágaid bokte kulturskuvla váldá erenoamáš ovddasvástádusa aktivitehtaide ja oahpahussii man vuodđun leat sámi giella, kultuvra ja árbemáhttu. Dát fálaldagat leat erenoamážit sámi álbmogii ja maiddái muđui álbmogii.

Vai sáhtta fállat geasuheadji fálaldagaid ja olahit ođđa ulbmiljoavkkuid – ja nu leat kulturskuvla buohkaide – de kulturskuvla deattuha mánggabealatvuoda iežas oahpahušfálaldagain. Kulturskuvlla fágat leat danne dáidda- ja kulturfágat viiddes áddejumis, mii fátmasta sihke árbevirolaš šáŋŋeriid ja ovdanbuktimiid, ja ođđa ja ovttastuvvon fágaid.